

**Dkt. Steven D. Mathewson,
Kuhubiri Simulizi za Agano la Kale Kipindi cha 3:
Muhtasari wa Mchakato wa Ufafanuzi [MATENDO]:
Kuchambua Matendo [Mchoro]**

Huyu ni Dkt. Stephen D. Mathewson katika mfululizo wake kuhusu kuhubiri masimulizi ya Agano la Kale. Hiki ni kipindi nambari tatu, muhtasari wa mchakato wa ufafanuzi, MATENDO, na kuchambua Matendo au Mtindo.

Katika kipindi hiki, tutaangalia kwa muhtasari mchakato wa ufafanuzi, jinsi tunavyojifunza masimulizi ya Agano la Kale, kisha nitakupeleka katika hatua ya kwanza katika mchakato huo.

Kilele cha Long's Peak katika Hifadhi ya Kitaifa ya Rocky Mountain ya Colorado kina urefu wa futi 14,259 juu ya usawa wa bahari, na kukifikia kinahitaji kupanda maili nane kutoka mwanzo wa njia hadi juu ukiwa na ongezeko la mwinuko la karibu futi 6,000, na kisha lazima urudi chini. Sehemu zote mbili za safari, kupanda juu na kushuka chini, zina furaha na hatari zake, na ninajua hili kutokana na uzoefu kwa sababu nimejaribu kupanda Long's Peak mara tatu, na nimefika kileleni mara mbili. Sababu ya kukuambia hivyo ni kwamba nadhani kuhubiri ni sawa.

Kuna sehemu mbili kuu za safari. Sehemu ya kwanza inapanda kutoka kwenye maandishi hadi uelewa mzuri wa dhana. Msukumo huu wa kimaadili ni upi? Ni ujumbe gani ambao mwandishi anajaribu kuwasilisha, na kisha lazima urudi chini ya mlima?

Lazima uwafikishie watu mambo mema, na hiyo ina maana ya kuunda mahubiri ambayo yatafunua maana ya kifungu na kuyatumia katika maisha ya wasikilizaji. Kwa hivyo kipindi hiki, vipindi vichache vijavyo, tutafanya kazi ya kufikia kilele hicho cha ufafanuzi. Tutazungumzia jinsi ya kusoma na kujifunza simulizi la Agano la Kale kwa sababu, kama unavyojua, simulizi za Agano la Kale hufanya kazi tofauti na, tuseme, kitabu cha Mithali au barua ya Paulo kwa Warumi, na tunapaswa kufanya marekebisho hayo.

Sasa, kabla ya mambo machache ambayo nilitaka kuyaangazia, mambo matatu , kwanza kabisa yangekuwa uteuzi wa maandishi. Unapokuwa tayari kuhubiri kutoka kwa simulizi ya Agano la Kale, unaenda wapi? Simulizi gani unahubiri? Hilo linaweza kuwa gumu kwa sababu kuna chaguzi nyingi. Unaweza kuchagua kutoka kwa kitabu chochote katika Biblia yako ya Kiingereza kuanzia Mwanzo hadi Esta.

Sasa baadhi yao kimsingi ni masimulizi. Hiyo ndiyo hali ya Mwanzo, nusu ya kwanza ya Kutoka, na kisha kile tunachokiita vitabu vya kihistoria kuanzia na Yoshua, lakini

hata vitabu vyenye kiasi kikubwa cha kanuni au mazungumzo ya sheria kama, hakika, nusu ya kwanza ya Kutoka ni masimulizi, lakini basi unapofikiria Mambo ya Walawi, unafikiri, loo, hiyo ni kanuni ya sheria tu, lakini kuna baadhi ya masimulizi katika Mambo ya Walawi. Kuna baadhi ya masimulizi mazuri katika Hesabu.

Ninafikiria kuhusu mausia ya Balaamu ya Hesabu 22 hadi 24. Ni masimulizi. Kuna mausia fulani ndani yake, lakini kwa kweli yako katika maandishi ya masimulizi.

Pia utapata baadhi ya sehemu za masimulizi katika vitabu vya unabii kama Isaya. Isaya 36 hadi 39 ni masimulizi, na kisha Danieli, mengi ya hayo ni masimulizi, na kisha kitabu cha Yona pia. Kwa hivyo ikiwa hujawahi kuhubiri au hata kujitosa katika fasihi ya masimulizi ya Agano la Kale, tumia muda kuzisoma na uandike tu hadithi zinazokuchochea.

Kwa njia, mimi hutumia simulizi na hadithi kwa kubadilishana, na ninaposema hadithi, naamini kwamba simulizi hizi za Agano la Kale, hadithi hizi za Agano la Kale ni simulizi za kihistoria, lakini bado ni hadithi, sivyo? Kwa hivyo usiruhusu hilo likuvute. Hadithi ni simulizi. Ni simulizi ya kihistoria, lakini hata hivyo, zisome na uone ni zipi zinazokuchochea.

Kama hujawahi kuhubiri maandishi ya simulizi hapo awali, anza na simulizi ambayo ina maana kwako ambayo umeiona kuwa muhimu, hata kama ni maarufu. Unaweza kufikiria, ndio, kila mtu amesikia hadithi ya Daudi na Goliathi. Ndiyo, wamesikia, lakini labda ilikuwa katika shule ya Jumapili, na kusema ukweli, baadhi ya njia walizosikia ikifundishwa zinaweza zisiwe sahihi.

Kwa hivyo inaweza kuwa jambo la kawaida. Unajua, Deborah na JL, hadithi hiyo katika Waamuzi 4 ni mojawapo ya ninayoipenda zaidi. Haijulikani sana.

Au vipi kuhusu Eliya na manabii wa Baali katika 1 Wafalme 18? Tena, wasikilizaji wanazifahamu hadithi hizi, lakini hawazifahamu vyema ujumbe wanaowasilisha. Kwa hivyo ndio, chagua hadithi. Ukitaka kupanga mfululizo wa mahubiri kutoka kwa kitabu cha masimulizi, hiyo ndiyo changamoto inayofuata unayoweza kukabiliana nayo.

Unajua, mfululizo kuhusu Mwanzo au Samweli unaeleweka kwa sababu hadithi hizo ni za msingi sana katika hadithi ya Biblia. Changamoto ni kwamba ni vitabu vikubwa, kwa hivyo unaweza kutaka kuanza na sehemu, sehemu ndogo ya simulizi, kama vile labda mzunguko wa hadithi za Ibrahimu, Mwanzo 12 hadi 25, au unaweza kufanya miaka ya Daudi ya jangwani, 1 Samweli 16 hadi 31. Kitabu cha Ruthu ni sehemu nzuri ya kuingia katika simulizi ya kibiblia.

Sasa, nitasema hivi, ingawa ni kawaida kutegemea uteuzi wako wa maandishi kwa mtu kama vile Ibrahimu au Daudi au hata Ruthu, kumbuka kwamba mwandishi

alikusudia kufanya zaidi ya kutoa maisha ya Ibrahimu au maisha ya Daudi. Kwa kweli, baadhi ya hadithi zenye nguvu zaidi katika 1 Samweli zinapatikana katika sura hizo za mwanzo, nadhani katika sura ya 4 hadi 7, kabla hata Daudi hajatambulishwa katika hadithi, kwa hivyo usizipuuze. Ufunguo wa uteuzi ni kuchagua maandishi ambayo yanaunda kitengo cha mawazo ya kibiblia.

Na hapa ndipo inapotokea ugumu kwa sababu ikiwa umezoea kuhubiri nyaraka za Agano Jipya, unaweza kuhubiri aya, sivyo? Lakini unapokuja kwenye simulizi la Agano la Kale, utashangaa. Kwa hivyo ikiwa nitahubiri Wakolosai 3:1 hadi 11, vipi kuhusu hilo? Hilo ni andiko zuri. Kwa kweli, unaweza kuhubiri 1 hadi 4, na kisha 5 hadi 11; unaweza kufanya mahubiri mawili, lakini napenda kuhubiri sehemu hiyo moja.

Vipi kuhusu Mwanzo 38, 1 hadi 11? Naam, ukifanya hivyo, unachofanya ni kupata sehemu inayoanzisha hadithi, na kusema ukweli, sijui ungehubiri nini kwa sababu hadithi haitakuwa imejitua yenyewe. Kwa hivyo lazima ufikirie kuhusu wakati mwingine kuhubiri sura nzima, wakati mwingine kuhubiri zaidi ya hapo. Kila wakati ninapohubiri 2 Samweli 11, mimi pia huhubiri sura ya 12 nayo.

Nadhani unaweza kuzivunja, lakini simulizi zima liko katika sura ya 11 na 12. Hiyo ni dhambi ya Daudi na Bathsheba na matokeo yake. Lazima uchukue sura hizo pamoja ili kupata hadithi nzima.

Vivyo hivyo katika Waamuzi 17 na 18. Hilo ni mojawapo ya vifungu ninavyopenda kuhubiri, lakini lazima uhubiri vyote viwili kwa sababu simulizi linaanzia 17.1 hadi mwisho wa sura ya 18. Nadhani kuna njia ambazo unaweza kujaribu kuzigawanya, lakini hutaelewa hadithi nzima.

Na hiyo ndiyo inayounda kitengo cha mawazo katika simulizi ya Agano la Kale, hadithi nzima. Sasa, mipaka ya hadithi hiyo, inapoanzia na inapoishia, itaamuliwa kimsingi na hadithi. Na tutazungumzia hilo kwa ufupi tu kwa kitendo.

Tutachambua kitendo hicho. Tutagundua ni hadithi gani wanazo. Kwa hivyo hiyo itakujulisha mahali hadithi inapoanzia na kuishia.

Pia kuna mambo mengine unayoweza kuzingatia. Unaweza kuzingatia mabadiliko mahali pake, kwa wakati, kwa watu. Unapata mhusika mpya, sawa, ambaye anaweza kuwa mwanzo wa hadithi au la, lakini kwa kawaida kutakuwa na vidokezo vingine vya kifasihi.

Mwanzo 18:33 inaashiria kufungwa kwa simulizi kwa kubadilisha mahali. Bwana alipomaliza kuzungumza na Ibrahimu, aliondoka, na Ibrahimu akarudi nyumbani. Siwezi kukuambia ni mara ngapi hadithi itaisha kwa wahusika kurudi nyumbani.

Na inaweza kuonekana kuwa haina madhara kwetu, lakini hiyo ni njia ya kusema, hadithi imekwisha. Ninafikiria 1 Samweli 15, wakati Samweli, nabii, anaporudi nyumbani kwake. Hadithi imekwisha.

Mambo madogo kama hayo. Wakati mwingine utaona mabadiliko ya wakati, unajua, baada ya haya, mhusika alifanya hivi na vile. Hayo ni baadhi ya mambo utakayojifunza.

Mwanzo 15:1, baada ya mambo haya, na kisha msimulizi anaendelea na hadithi tofauti kuhusu Ibrahimu. Kwa hivyo hizo ndizo aina za mambo unayotaka kuzingatia, lakini jambo la msingi ni kuhakikisha kwamba una hadithi nzima. Sasa, wacha nizingumzie kidogo kuhusu mkakati wa ufafanuzi ninaotaka kutumia.

Tena, nimesema kwamba naamini masimulizi haya yanawasilisha msukumo wa kimaadili. Yanawaambia watu wa Mungu jinsi ya kuishi. Yanawakabili watu kwa ukweli kuhusu Mungu na tofauti ambayo hilo linapaswa kuleta katika maisha yao.

Kwa hivyo tunatafuta kile mwandishi alichokusudia. Mwandishi wa Samweli au Wafalme au simulizi hili katika kitabu cha Danieli alikusudia kuwasilisha nini? Kwa hivyo wazo hili la maana ni muhimu. Unaweza kusoma zaidi kuhusu hili ukitaka katika kitabu changu, Sanaa ya Kuhubiri Simulizi ya Agano la Kale. Nimezungumzia kidogo kuhusu hilo katika sehemu iliyopita, lakini katika eneo hili lote la maana na nia ya mwandishi, kuna maswali mengi yanayoambatana na hilo.

Sitazungumzia hayo hivi sasa, lakini moja ya mambo nitakayosema ni kwamba tunaposoma masimulizi, tunasoma hadithi, na inafanya kazi kama hadithi. Na kwa hivyo tunaposoma, tunapaswa kufanya marekebicho ya jinsi hadithi zinavyofanya kazi. Na hilo linaweza kuwa tofauti sana na katika barua za Agano Jipya, kwa mfano, ambapo umezidadili kwa ukali zaidi, sijui kama ningeziita kama hati za mawakili, lakini zinahusiana zaidi kwa jinsi zinavyounganishwa.

Na kifungu hiki kinaning'inia kwenye kifungu hicho. Kwa kweli, wakati mwingine ninapohubiri, kila wakati ninapohubiri katika barua za Agano Jipya, nitafanya mpangilio wa kiufundi. Nitaupanga tu ili niweze kuona uhusiano kati ya vifungu, lakini masimulizi hufanya kazi tofauti.

Nakumbuka wakati mmoja niliona katika kitabu kuhusu kujifunza Biblia kwamba mtu fulani alikuwa amechora mojawapo ya hadithi kuhusu Ibrahimu, na kwa kweli walichora Ibrahimu akitembea kuelekea Shekemu, na ilionekana kuvutia sana. Nami nikajiuliza, kwa nini? Hukuelewa nini? Namaanisha, Ibrahimu alitembea hadi Shekemu. Unajua, hilo linachanganya kiasi gani? Hilo ni rahisi kuelewa.

Kwa hivyo tunachopaswa kufanya ni kufanya kazi na masimulizi haya kama fasihi. Msomi mmoja wa Agano la Kale, John Sailhammer, alisema kwamba maandishi ni mfano halisi wa nia ya mwandishi. Huo ni mkakati ulioundwa kutekeleza nia hiyo.

Kwa hivyo tunapaswa kufanya kazi na jinsi waandishi wa masimulizi walivyofanya kazi. Na tena, tukielewa kwamba wanawasilisha ujumbe wa kinabii, wanawasilisha maelekezo. Wanatoa maelezo ya kihistoria, lakini kumbuka, wanatumia theolojia au wanatumia maelezo ya hadithi kuwasilisha theolojia.

Na kuna kile tunachokiita itikadi. Wana ajenda. Wanajaribu kutoa hoja ya kitheolojia.

Sasa, wasichofanya ni kwamba hawachanganyiki na ukweli. Hawabadilishi maelezo au kupotosha maelezo ili kueleza hoja yao. Hapana, wanachagua tu hadithi, masimulizi, maelezo yanayoeleza hoja ambayo Roho wa Mungu anawaelekeza kueleza wanapoandika.

Kwa hivyo ndio, mengi zaidi ambayo ningeweza kusema kuhusu hilo, lakini nadhani hiyo inatosha kuelewa tu kwamba mchakato wetu wa ufafanuzi utaheshimu nia ya mwandishi. Inataka kuelewa ni ujumbe gani wa kitheolojia unaowasilishwa. Watu wa Mungu wanapaswa kuishi vipi? Na pia nitapendekeza kwamba tutafute wazo kubwa, wazo kuu la simulizi au hadithi.

Sasa, kama sehemu yoyote ya Biblia, masimulizi yana wazo zaidi ya moja, lakini wazo kuu ni lipi? Kiini cha hadithi ni kipi? Na hivyo ndivyo hadithi zinavyofanya katika historia yote. Na ni changamoto kwa sababu tunaishi katika enzi inayopenda pointi muhimu. Angalau watu wengi ninaowahubiri na kuwafundisha, iwe walikuwa wachunga ng'ombe huko Montana au wanakemia katika vitongoji vya kaskazini mwa Chicago, ni kama, nipe tu orodha ya pointi muhimu.

Na ninachogundua ni kwamba wahubiri wengi watachambua masimulizi ya Agano la Kale, na wanataka kuhubiri mahubiri kuhusu njia tano za kukabiliana na hasira au hatua nne za ndoa yenye afya. Na watarudi kwenye simulizi kuhusu Isaka na Rebeka na kutoa mambo ambayo, kusema ukweli, sijawahi kuyaona, kwa sababu sidhani kama ndivyo mwandishi alivyokusudia. Kwa hivyo nataka kukusaidia kufanya kazi na mbinu hii inayoelewa kwamba ingawa tuna orodha katika Maandiko, tunazo, na kwenda kwenye kitabu cha Mithali, unajua, mambo sita ambayo Bwana anachukia, hata saba, tuna orodha.

Lakini fasihi ya masimulizi kimsingi haitumii orodha. Na unajua nini? Wasikilizaji hutambua sifa hiyo wanapouliza, "Je, maadili ya hadithi ni yapi? Nilidhani ilikuwa ya kuvutia miaka michache iliyopita, US News na World Report ilikuwa jarida la habari. Hizo zimetoweka kwa namna fulani.

Lakini hata hivyo, walisimulia hadithi hiyo, au walikuwa na makala kuhusu jinsi akina mama waliosimulia hadithi kama Cinderella kwa watoto wao kwa mara ya kwanza. Na kama umekulia Marekani na, unajua, unaifahamu Disney, labda umeona filamu au kusoma kitabu kuhusu Cinderella. Na US News and World Report, makala hii ilisema, unajua, akina mama waliosimulia hadithi hiyo kwa mara ya kwanza waliisimulia ili kuwasilisha ujumbe.

Ujumbe waliokuwa wakiwasilisha ulikuwa kama huu. Hei, kumbukeni, wasichana wadogo, kwamba jambo baya zaidi linaloweza kufikirika ni mimi, mama yenu, kutoweka na baba yenu kunibadilisha na mwanamke mwingine. Nilidhani hilo linavutia.

Huyo ni mwandishi wa kidunia akisema kwamba hiyo ndiyo ilikuwa maadili ya hadithi hiyo. Jambo lingine hapa Magharibi, ustaarabu wa Magharibi, na hapa Amerika, unajua, baadhi ya hadithi ambazo zimekua karibu na Krismasi, moja wapo ingekuwa Rudolph the Red-Nosed Reindeer. Nakumbuka nikitazama filamu hiyo nilipokuwa mtoto.

Unajua nini? Hiyo ina ujumbe. Ujumbe ukipewa fursa, unaweza kubadilisha dhima kuwa mali. Na ingawa haijasemwa hivyo, hutakuwa na mtoto wa miaka tisa anayetembea mbali na kumtazama Rudolph na, unajua, mama au baba anasema, kwa hivyo Rudolph the Red-Nosed Reindeer alikuwa akihusu nini? Na mtoto hataenda, vema, ukipewa fursa, unaweza kubadilisha dhima kuwa mali.

Lakini huo ndio ujumbe unaowasilishwa kwa njia fiche sana. Na hivyo ndivyo masimulizi ya Agano la Kale yanavyofanya. Tena, sidai kwamba kuna wazo moja tu lililowasilishwa, lakini naamini kwamba kuna wazo kuu.

Na hicho ndicho tutakachotafuta tunapofanyia kazi masimulizi haya. Sawa, kwa hivyo tutafanya nini kwa ajili ya mchakato wa ufafanuzi? Kuna baadhi ya misingi ambayo tunapaswa kuijua ikiwa tutafanya hivi. Nami nitawapa mchakato wa msingi.

Ninachopenda kufanya ni kwamba mimi hutumia kile kinachoitwa kifupisho, na kinafanya kazi kwa Kiingereza. Ukitazama hii baadaye na iko katika lugha nyingine isipokuwa Kiingereza, huenda hii isikufae. Lakini kuna herufi nne za Kiingereza ambazo ni sehemu ya neno vitendo, ACTS.

Kwa hivyo unaweza kufikiria matendo ya tamthilia, unajua, igiza moja, igizo la pili, igizo la tatu. Na kila moja ya herufi hizo inawakilisha kipengele tofauti. Kwa hivyo A inawakilisha kitendo au njama.

Na ninafurahi kwamba neno kitendo huanza na A, kwa sababu nadhani hapo ndipo simulizi za Agano la Kale zinapoanzia. Wasomi wengi wanaosoma hadithi kweli, na baadhi ya wasomi wa Israeli ambao walikuwa waanzilishi wa hili, walisema, "Haya,

haya ni masimulizi yanayotokana na hadithi. Kwa hivyo A inawakilisha kitendo au njama."

C inawakilisha wahusika. Neno T , hili ni neno la kiufundi sana, T linamaanisha kuzungumza. Unapendaje hilo? T linamaanisha kuzungumza kwa sababu mazungumzo, hotuba, ni njia kubwa ambayo masimulizi ya Maandiko yanawasilisha ujumbe wao.

Na hatimaye, S inawakilisha mpangilio, kile ambacho ningekiita mpangilio wa fasihi, lakini pia mpangilio wa kihistoria na kitamaduni. Kwa hivyo mimi hutumia hizo kama aina ya kategoria. Tena, mwanzoni, inaweza kuonekana kuwa ngumu kidogo; inaweza kuonekana, oh, hii ni aina ya mchakato wa kiufundi.

Ninaangalia kitendo, ninaangalia wahusika, mazungumzo, mazingira. Lakini hatimaye, yote Hizi zinaungana tu . Na unaposoma, kwa kweli ni njia ya kusoma.

Natumai hujali mfano mwingine wa michezo hapa. Nilikulia nikipenda mchezo wa besiboli wa Marekani. Na katika besiboli, unajua, mtu hutupa mpira, na unaupiga.

Lakini unapoanza kujifunza kucheza besiboli kwa mara ya kwanza, unajifunza kupiga T, T ya kupiga. Kwa hivyo, T ya kupiga, kama vile nguzo, na unaweka mpira juu yake, kisha unapiga mpira kutoka kwenye nguzo. Naam, nilikuwa nikifundisha kiwango cha kwanza cha besiboli, na iliitwa T-ball. Na watoto wangepiga T. Lakini nilipata kitu cha kuvutia sana.

Miaka kadhaa iliyopita, wakati mmoja wa wapigaji bora wa besiboli alikuwa mtu aliyelitwa Albert Pujols, alichezea St. Louis Cardinals. Nami nilienda kutazama mchezo wa St. Louis Cardinals, kukiri kabisa, mimi ni shabiki mkubwa wa St. Louis Cardinals. Kwa hivyo nilienda, na nikatazama mchezo ambapo Cardinals walicheza.

Na kabla ya mchezo, wachezaji walipokuwa wakijiandaa, unajua Albert Pujols alikuwa akifanya nini? Alikuwa akipiga mpira wa kupigia, na unajua nini? Alikuwa akipunguza mwendo wake. Alikuwa akifanya mazoezi kwa sehemu zake. Angefanya mazoezi, unajua, akizungusha mikono yake alipopitia T hiyo. Namaanisha, angesimama na kufanya hivi kwa sehemu.

Na anetikisa nyonga zake, kwa sababu nguvu nyingi unazopata si kutoka kwa popo tu. Ni kutokana na kuendesha popo kwa nyonga zako. Na akaigawanya katika hatua mpya.

Nami nilifikiri, hilo linavutia. Kwa sababu atakapoanza kujiandaa, atakabiliana na mpira wa kasi wa maili 95 kwa saa, na atalazimika kuuweka pamoja hivyo. Hilo ndilo tunalojaribu kufanya na masimulizi ya Agano la Kale.

Tutachambua mchakato mzima, lakini hatimaye nataka uuunganishe wote ili karibu ufanye hivi kwa njia ya asili. Lakini tutaangalia A, C, T, S, vitendo vya tamthilia. Tutaangalia vitendo vya hadithi.

Sasa, mambo machache ya kukukumbusha tu. Tunapofanya baadhi ya kazi zetu, tutatumia maneno ya kiufundi ya fasihi. Na hiyo ni kwa sababu maoni tunayosoma, wasomi tunaowasoma watatumia maneno hayo.

Lakini hatutumia hizo tunapohubiri, angalau wewe usitumie. Kwa sababu nikisikia kwamba unafanya hivyo, nitakuja kukukuta. Hapana, sivyo kweli.

Lakini ningetuonya tu. Tusitumie maneno ya dukani. Unajua, tunapaswa kutumia maneno ya kiufundi, lakini hatutayatumia tunapohubiri.

Kwa hivyo, ndio, fahamu hilo. Pia nataka kusema hivi kabla hatujaingia katika somo letu: umuhimu wa maombi. Unajua, kuna kishawishi cha kufikiria kwamba, wow, tutachimba na kufanya kazi hii yote, na tunafanya hivyo.

Kufikiri kwa uzito, kazi ya ufafanuzi kwa uzito. Lakini ikiwa tutahubiri kwa usahihi na nguvu, tunapaswa kujaza somo letu la maandishi kwa maombi. Mmoja wa mashujaa wangu ni mfafanuzi wa Agano Jipya anayelitwa William Lane.

Na moja ya maoni ya kwanza niliyowahi kutumia nilipoanza kuhubiri ilikuwa maoni yake kuhusu Injili ya Marko. Sababu ya yeye kuwa mmoja wa mashujaa wangu ni kwamba mwanzoni mwa maoni hayo, anasema, "Mara nyingi nimefuata desturi ya Wapuritan ya kupeleka nyenzo hii mbele za Bwana nikiwa nimepiga magoti. Na ningekutia moyo, unaposoma maandishi, unapojiandaa kuhubiri, usisahau kuomba."

Omba uwepo na nguvu ya Roho. Omba msaada wa Roho katika kuelewa jinsi Mungu anavyotaka mimi, pamoja na wasikilizaji wangu, tuitikie simulizi. Maombi si mbadala wa kujifunza kwa makini maandishi.

Lakini kujifunza kwa makini maandishi pekee hakuwezi kamwe, kamwe, kuwa mbadala wa kupuuza maombi. Sawa, tukisema hivyo, hebu tuanze na mchakato huu wa kutazama Matendo. Matendo.

A ni kwa ajili ya kitendo, na hiyo ndiyo tutakayoizungumzia katika kipindi kilichobaki cha kipindi hiki. Kwa hivyo, A ni kwa ajili ya kitendo. Tunapozungumzia kitendo, tunazungumzia hadithi.

Nadhani hapa pia ni mahali pazuri pa kusema, unapofanya utafiti wako, jisomee mwenyewe kwanza, kisha uende kwenye maoni baadaye. Usiende kwenye maoni kwanza. Unahitaji kufikiria kupitia maandishi ya Biblia, kuyafanyia kazi, unajua, yanafanya nini, yanasema nini.

Na kisha, ukishamaliza, unaweza kwenda kwenye maoni, na unaweza kuwa na majadiliano mazuri. Maoni hayo yatakuwa mshirika wa majadiliano kwako, na huenda hata usisome maoni yote, lakini utakuwa na maswali ambayo yanahitaji kujibiwa. Utaenda, na utakuwa na majadiliano.

Kwa hivyo, fanya kazi yako mwenyewe kwanza, kisha utaenda kwenye maoni baadaye. Kwa hivyo, unatafuta nini hasa ? Unapoangalia kitendo, unaangalia hadithi. Na hadithi, bila shaka, ni jinsi mwandishi alivyounda hadithi, jinsi hadithi inavyowekwa pamoja.

Na kila ninaposoma hadithi kwa mara ya kwanza, mimi huangalia kwa makini umbo la hadithi. Hadithi katika Agano la Kale huchukua umbo lile lile la msingi. Kwa ujumla, zinajumuisha hatua kuu nne au vipengele katika mtiririko wa vitendo.

Na haya hapa. Na haya ni maneno ya fasihi. Unaweza kuyasikia yakitumika hata katika kozi za fasihi za kisasa, lakini bado yanafaa kile ambacho hadithi zinafaa.

Nadhani ni kwa sababu hadithi katika tamaduni zote huwa zinafanya kazi sawa, kwa hivyo ndiyo maana maneno haya hufanya kazi. La kwanza ni ufafanuzi. Tutazungumzia hilo baada ya muda mfupi.

Imetumika tofauti kidogo na tunavyozungumzia mahubiri ya ufafanuzi au ufafanuzi wa Biblia. Hii itakuwa tofauti kidogo. Lakini tuna ufafanuzi, kisha tuna mgogoro, na kisha kuna suluhisho.

Namaanisha, kiini cha hadithi ni mgogoro na suluhisho. Huna mgogoro, huna hadithi. Na kisha mgogoro huo unatatuliwa kwa namna fulani.

Iwe unafurahishwa na azimio hilo au kama linakufanya uhuzunike, bado kuna azimio la hadithi. Na wakati mwingine, si kila mara, lakini wakati mwingine mwishoni mwa hadithi, baada ya hitimisho, au baada ya azimio, kunaweza kuwa na hitimisho tofauti. Na wasomi wa Kifaransa huita hii kuwa hitimisho.

Mimi hutania kila mara kwamba tunapaswa kutumia maneno makubwa kama hayo ili tuweze kuhalalisha kutoza ada ya masomo. Sio kweli. Lakini napendelea hitimisho kuliko hitimisho.

Lakini ukiona neno hilo, denouement inaonekana kama denouement. Inazungumzia tu hitimisho. Sio hadithi zote zina hilo, lakini zingine zina hilo.

Ni tafakari tofauti tu kuhusu jinsi hadithi inavyotatuliwa , jinsi hiyo inavyoathiri kile kinachotokea baadaye. Sasa, nitasema hili pia. Wakalimani hawalazimiki kuhangaika kuhusu mahali hasa ambapo ufafanuzi unaishia na mgogoro unapoanza.

Namaanisha, hatua hizi huwa zinabadilika kidogo. Mara nyingi, mabadiliko kati ya vipengele vya njama huwa hayaonekani. Nilipokua nikijifunza kuendesha gari, tulikuwa na kitu ambacho hukiendesha sana leo, na hicho kingekuwa magari ya kawaida ya zamu.

Magari leo yana gia otomatiki. Na katika gia otomatiki, hujui kila wakati umehama kutoka ya kwanza hadi ya pili hadi ya tatu. Sasa, ukiitumia kwa kasi sana, kwenye kiongeza kasi, wakati mwingine unaweza kujua.

Unaweza kuisikia au kuihisi. Lakini zamani za kale, ilibidi ubadilishe kutoka ya kwanza hadi ya pili kwa mikono . Ungeboneza pedali inayoitwa clutch, kisha ungebadilisha ya kwanza hadi ya pili.

Ungehama kutoka wa pili hadi wa tatu, hatimaye ungehama kutoka wa tatu hadi wa nne, kulingana na kama unaendesha gia ya kasi tatu, nne, au tano. Ulijua mabadiliko yalitokea lini kwa sababu ulifanikisha hilo. Ningesema kwamba harakati kutoka kwa ufafanuzi hadi mgogoro hadi utatuzi ni kama hiyo.

Ni kama gia otomatiki. Wakati mwingine haionekani. Huna haja ya kupigana na kutumia nusu saa kufikiria, oh jamani, je, mgogoro uliishia kwenye mstari wa 5 au uliishia kwenye mstari wa 11? Unachojaribu kutafuta ni harakati hizi za msingi.

Wakati mwingine kunaweza kuwa na eneo lisiloeleweka, lakini hatimaye utajua wakati uko katika mgogoro. Utaona jinsi utakavyotatuliwa. Hizi ni muhimu, lakini usizisumbue .

Sawa, hebu tuzungumzie kidogo kuhusu kila moja ya haya. Ufafanuzi, na nilisema neno hili hufanya kazi tofauti na tunapolitumia kuelezea mahubiri. Hii ndiyo taarifa inayoanzisha hadithi.

Wengine wangeiita taarifa ya msingi, lakini ni neno la kiufundi la kifasihi. Kumbuka, nilisema muda mfupi uliopita kwamba ukichagua kuhubiri Mwanzo 38:1-11, utakuwa na wakati mgumu. Na unajua ni kwa nini? Kwa sababu mistari ya 1-11 ndiyo ufafanuzi.

Inakupa tu taarifa unayohitaji ili kuandaa hadithi. Kwa hivyo ikiwa hiyo ndiyo yote unayohubiri, basi, bahati nzuri na hilo. Itakubidi usome kitu fulani katika maandishi, ambacho hatutaki ufanye.

Lakini itabidi ufanye hivyo ili utoe mahubiri. Kwa hivyo ufafanuzi utakutambulisha kwa wahusika. Utakutambulisha kwa hali inayoendelea.

Tena, Mwanzo 38, mistari 1-11 ni ufafanuzi. Wengine hata wangesema mistari 1-6. Unaona, hata hapo inajadiliwa.

Sijachoka na hilo. Ninajua tu kwamba mwanzoni mwa hadithi, nitapata maelezo yatakayonisaidia ninapoingia katika mgogoro. Wakati mwingine inaweza kuwa mstari mmoja.

Nyakati nyingine ni ndefu kidogo. Tena, kila hadithi ni tofauti. Kwa hivyo hatujaribu kuingiza hadithi kwenye gridi yetu, katika kategoria zetu.

Tunasema tu , kwa kawaida, hadithi huanza na kukupa maelezo ya awali yanayosababisha hali hiyo. Na kisha unaingia kwenye mgogoro. Baadhi watatumia maneno "matatizo, migogoro, au mvutano."

Haijalishi unatumia neno gani, lakini kuna aina fulani ya mgogoro. Na huenda isionekane kama mgogoro mkubwa kama kitu ambacho ungekielezea kama mgogoro. Lakini kuna aina fulani ya tatizo, aina fulani ya mgogoro.

Na lazima utambue hilo. Na hili ndilo jambo lingine kuhusu hilo. Huenda ikawa ni mfululizo wa migogoro.

Na labda kuna wakati wa kufafanua. Kwa hivyo si kama hadithi hizi zote zinafuata tu muundo wa kukata kuki. Lakini kutakuwa na aina fulani ya mgogoro.

Kwa hivyo katika Mwanzo 38, unanza kusoma Mwanzo 38. Unatambulishwa kwa Yuda, ambaye anashuka kutoka kwa ndugu zake. Anajitenga nao.

Na anaoa mwanamke Mkanaani. Anapata mimba na kuzaa mwana. Hatimaye wanapata wana watatu.

Na kijana, mambo yanageuka kuwa mabaya sana . Ni fujo kubwa. Kisha unanza kuingia katika mgogoro.

Wana wawili wanza kufa. Na kisha, kabla Yuda hajawa tayari kumpa mwanawe nambari tatu Tamari, mwanamke aliyemwoa mwanawe wa kwanza, akafa. Kisha mwana wa pili naye akafa.

Mawazo ya Yuda, kuna tatizo na Tamari. Hapana, tatizo halikuwa na Tamari. Lilikuwa na Yuda na wanawe.

Lakini hata hivyo, unanza kuingia katika mgogoro huo. Na kisha unapata mgogoro mwingine Tamar anapogundua kuwa hatanipa mtoto wa tatu wa kiume. Na alikuwa na tamaa kwa sababu katika utamaduni wake, ilibidi uzae mtoto wa kiume ili upate urithi wa familia yako.

Najua hilo linaonekana kuwa la ajabu kwa wale wanaoishi hapa katika utamaduni wa Magharibi . Kama uko katika utamaduni wa Mashariki, hilo si jambo la kawaida sana . Lakini kuna mgogoro mwingine.

Kwa hivyo anafanya nini? Anatatua tatizo hilo kwa kutegemea uwezo wa baba mkwe wake mwenyewe wa kudhibiti tamaa zake za ngono. Na anavaa kama kahaba wa hekaluni. Anamtongoza.

Na analala naye. Na anapata mimba. Hilo linaleta mgogoro mwingine.

Yuda akasema, ndiye anayemsimamia. Yeye ni baba mkwe wake. Anasema, mtoeni nje na achomwe moto.

Kwa hivyo, una migogoro hii katika hadithi, bila kujali ni simulizi gani unayoitazama. Kwa hivyo unajaribu tu kutambua mgogoro ni nini. Au ni mfululizo gani wa migogoro katika hadithi hii? Na hatimaye, hadithi inahama kutoka mgogoro hadi utatuzi. Katika azimio, hadithi inashuka haraka kutoka kilele hadi suluhisho la mgogoro wa awali.

Na katika Mwanzo 38, azimio ni kwamba anapotolewa nje kuchomwa moto, anatoa kile ninachokiita leseni ya udereva na kadi ya mkopo ambayo Yuda aliiacha. Alitakiwa kulipa. Alitakiwa kumpa mbuzi kutoka kundini.

Na hakuwa na hiyo. Kwa hivyo akasema, hapa, chukua muhuri wangu na fimbo yangu. Muhuri ungekuwa na ukubwa wa kidole gumba chako.

Ilikuwa kitu chenye alama juu yake. Ungekikunja kwa udongo. Na kingekuwa na utambulisho wako juu yake, kama vile mstari wa sumaku kwenye kadi yako ya mkopo.

Ina taarifa zote hizo. Kisha akampa fimbo yake , ambayo ilikuwa na alama zake. Kwa hivyo kimsingi, alisema, hapa, chukua leseni yangu ya udereva na kadi kubwa ya mkopo kwa dhamana.

Na kisha anatolewa nje kuchomwa moto kwa kufanya uzinzi, kutokuwa mwaminifu kwa familia ya Yuda. Anasema, "Tazama. Nina mimba ya mtu aliyenipa hivi."

Na hadithi imetatuliwa. Na ni hadithi ya kichaa. Ni hadithi ya ajabu.

Huo ndio mwisho wa hadithi. Na mvutano umeisha. Hadithi imetatuliwa Yuda anapomtangaza kuwa mwenye haki zaidi kuliko yeye.

Alikuwa mwaminifu zaidi kwa viwango vya utamaduni wake katika kujaribu kupata mrithi kupitia ndoa ya ukoma kuliko Yuda alivyokuwa mwaminifu kwa viwango vya

utamaduni wake, utamaduni ambao ulitakiwa kuumbwa kwa kujitolea kwa Mungu wa kweli na aliye hai. Kwa hivyo tunaangalia kila wakati suluhisho la hadithi. Sasa, jambo la kukumbuka ni kwamba suluhisho linaweza kuwa mwisho wa furaha au mwisho wa huzuni.

Tunaita azimio hilo mwisho mwema, au wasomi wa fasihi wanaita hii vichekesho. Hii si vichekesho kama ilivyo katika vichekesho vya Stephen Colbert, au ukirudi nyuma zaidi, Jay Leno au Johnny Carson. Sio vichekesho vya aina hiyo.

Muundo wa katuni, wengine huuita hadithi yenye umbo la U , kwa sababu huanza katika ustawi. Hushuka katika msiba, lakini kisha hurudisha mafanikio kama mwisho mwema. Kwa hivyo ndiyo maana wengine huiita hadithi yenye umbo la U, ambayo kwa kawaida huitwa vichekesho.

Tena, usitumie neno la kiufundi kama hilo unapohubiri, hasa kwa sababu ukisema, "Hadithi hii ni vichekesho, watu watafikiri, 'Oh vizuri, unajua, hadithi ya kuchekesha.'" Siwezi kusubiri kupata ucheshi wote. Na hiyo si maana ya vichekesho.

Ingawa kuna ucheshi katika baadhi ya hadithi hizi, hiyo sivyo ilivyo kwa vichekesho. Lakini hiyo ni aina moja ya hadithi. Unafikiria baadhi ya mifano ya kawaida.

Kitabu cha Esta ni kichekesho. Kitabu cha Ruthu ni kichekesho. Hadithi ya Daudi na Goliathi ni kichekesho, si kwa sababu ni cha kuchekesha, ni kwa sababu kinaanza katika ustawi, lakini kisha Goliathi anatokea, mambo yanaonekana kuwa mabaya, lakini Daudi anakuwa ndiye anayemuua jitu hilo, na hivyo linarudi katika ustawi.

Kwa hivyo una vichekesho. Pia una msiba. Huo ni mwisho wa kusikitisha.

Na kuna hadithi nyingi za kusikitisha. Kijana, kitabu cha Waamuzi ni msiba mmoja mkubwa, na hadithi hizo zote ni za kusikitisha. Nyingi kati yake ni za kusikitisha, ingawa kuna sehemu nzuri.

Lakini fikiria hadithi ya Samsoni. Hiyo ni msiba wa kawaida. Kuna azimio la hadithi, sivyo? Lakini ni msiba.

Vipi kuhusu Mfalme Sauli? Vipi kuhusu 1 Samweli 15? Kuna msiba. Kwa hivyo unataka kuzingatia jinsi hadithi inavyotatuliwa. Tena, kunaweza kuwa na mfululizo wa migogoro, na kunaweza kuwa na mfululizo wa maazimio.

Lakini kwa ujumla, unaweza kufupisha hizo. Na hatimaye, hadithi hizi wakati mwingine huishia katika hitimisho, au neno hilo la Kifaransa, muhtasari, na hilo hurejelea tu kufungamana kwa miisho isiyo na maana. Kwa kawaida, hufupisha matokeo ya hadithi au hatima ya mhusika mkuu baada ya hadithi kuwa tayari imetatuliwa.

Kwa hivyo unarudi kwenye Mwanzo 38. Nadhani inawezekana kwamba mistari ya 27 hadi 30 inaweza kuwa hitimisho tofauti, kwa sababu una nasaba hii ndogo, na unagundua uzao ni nani. Uzao ni muhimu sana, kwa sababu inageuka kuwa kutoka kwao atatoka Mfalme Daudi, na hatimaye Masihi, Yesu mwenyewe.

Unaona majina katika Mwanzo 38. Unayaona katika nasaba ya Yesu katika Mathayo sura ya 1. Kwa hivyo katika Waamuzi 7, 17, na 18, kwa mfano, nadhani mistari wa mwisho wa simulizi hiyo ni hitimisho la simulizi. Namaanisha, simulizi tayari imetatuliwa, mvutano umetatuliwa, lakini inafupisha matokeo ya uvamizi wa Wadani katika eneo jipya.

Na mwandishi anatuambia kwamba waliendelea kutumia sanamu ambayo Mika alikuwa ameitengeneza wakati wote nyumba ya Mungu ilipokuwa Shilo, na hilo linageuka kuwa jambo la kusikitisha. Tutazungumzia hilo zaidi kabla ya vipindi vyetu vyote kukamilika. Nadhani mwisho wa kitabu cha Esta, kuanzia sura ya 9 mistari wa 20 hadi 10 mistari wa 3, ni hitimisho, kwa sababu kinamjulisha msomaji kwamba Mordekai na Malkia Esta walianzisha Sikukuu ya Purimu, na kwamba Mordekai alipanda hadi ukuu katika serikali ya Uajemi.

Haya yote ni baada ya hadithi kutatuliwa. Kwa hivyo hizo ndizo nne tunazoziangalia. Tunaangalia ufafanuzi, tunaangalia mgogoro, kisha tunaangalia utatuzi, na kisha baadhi ya hadithi zitakuwa na hitimisho tofauti mwishoni.

Sasa, kuna maelezo mengine yanayolingana na mpango wa hadithi, nami nitayataja angalau kwa ufupi. Tena, unaweza kuyaelezea kwa undani zaidi. Mojawapo ya haya itakuwa kile tunachokiita archetypes au motifs za mpango, na hiyo itakuwa kwamba kuna baadhi ya hadithi ambazo zinaonekana kufanya kazi pamoja.

Zina muundo wa aina moja. Kwa kweli, tayari nimezungumzia kuhusu vichekesho na msiba. Hizo zingekuwa motifu za njama au wasanifu majengo.

Wakati mwingine utakuwa na kile kinachoitwa hadithi ya shujaa, simulizi ya kishujaa, ambapo shujaa hujitahidi kufikia lengo, na kuna vikwazo vingi ambavyo anapaswa kushinda kabla hajafika huko. Daudi ni mfano halisi. Namaanisha, miaka yote hiyo nyikani, miaka 10 nyikani, akitangatanga kabla hajapakwa mafuta kuwa mfalme, na wakati mwingine utakuwa na kama safari ambapo wahusika watakutana na hatari, na watapata ukuaji.

Namfikiria Yakobo akiwa njiani kurudi kutoka nchi ya Kanaani, kurudi mahali pa baba yake. Kumbuka, anajaribu kumtoroka Esau, na ni safari ndefu njiani. Mambo muhimu yalimpata.

Una hadithi za majaribu. Mtu fulani ni mwathirika wa mshawishi mwovu au mwanamke mshawishi, na kwa hivyo una hadithi ya Hawa katika Mwanzo 3. Una Samsoni na Delila. Una hadithi za uokoaji.

Unawafikiria Esta na Elisha huko Dotani. Tena, unaweza kuelezea kwa undani zaidi. Ninazungumzia hilo katika kitabu changu.

Hata unaposoma maoni, yanaweza kukuonya, oh, hadithi hii utakayo ihubiri inatokea kuwa simulizi ya kishujaa. Jambo kuu ni kwamba unaweza kuona jinsi inavyofanya kazi kama hadithi zingine, lakini wakati mwingine kunaweza kuwa na tofauti, na tofauti hiyo inaweza kuwa kubwa. Kwa hivyo hiyo ni jambo linalofaa kutazama.

Kisha kuna kitu kinachoitwa matukio ya aina, ambapo wakati mwingine hadithi hizi hutokea kisimani, au kunaweza kuwa na mama tasa. Hilo hujitokeza sana. Hata mada au motifu ya mkubwa kuliko mdogo, wow, hilo hutokea kila wakati katika kitabu cha Mwanzo.

Kadri mstari unavyozidi kupungua, mstari huu ambao Mungu ataleta baraka duniani. Kwa kawaida, mstari huo ungepitia kwa mkubwa, lakini mara nyingi ni mdogo. Mambo hubadilika.

Kwa hivyo hizo pia zinafaa kutazamwa. Kitu kingine cha kuzingatia ni kurudia. Nakumbuka nilipochukua utunzi wa hali ya juu katika mwaka wangu wa mwisho wa shule ya upili, mwalimu wangu mpendwa, Bi. Blair, alikuwa mwalimu mzuri, lakini kila mara angeweka herufi hizi za kutisha kwa wino mwekundu kwenye karatasi yangu, R na R. Unajua hiyo ilimaanisha nini? Haikumaaanisha, oh, pumzika na upumzike kwa sababu umefanya kazi nzuri.

Iimaanisha kurudiarudia na kuzidisha, ambayo, miaka michache baadaye, niligundua kuwa ilikuwa kurudiarudia na kuzidisha. Lazima nitumie maneno yote mawili, lakini hiyo ni hadithi nyingine. Namaanisha, alipendelea kusema vizuri, na mara moja, na ikiwa itabidi useme tena, basi ni bora utumie neno tofauti.

Kwa hivyo kwa Kiingereza, angalau walimu wangu wa Kiingereza walinifundisha, kurudiarudia ilikuwa dhambi. Lakini nadhani nini? Katika masimulizi ya Agano la Kale, kurudiarudia ni fadhila. Ni mbinu inayotumiwa na waandishi ambayo hutimiza kile tunachotimiza leo kwa kutumia fonti kubwa au kuweka kitu kwa maandishi mazito au kwa italiki.

Na hivyo uchambuzi wa njama unamaanisha tunapaswa kuzingatia marudio. Na hiyo ni mara nyingi, wakati mwingine ni neno moja linalorudiwa katika hadithi. Nadhani katika kitabu cha Ruthu na hata katika, hata katika, nadhani ni 2 Samweli 9, hadithi ya Mefiboshethi, ambapo marudio ya neno la Kiebrania "hesed," upendo huo mwaminifu, ni muhimu.

Wakati mwingine inaweza kuwa msemu, lakini ndio, huo ndio aina ya marudio ambayo ni muhimu. Ndiyo, mara nyingi huwa hivyo, mara nyingi ni neno muhimu. Wakati mwingine ni kama Daudi na huzuni yake kuhusu kifo cha mwana wa Absalomu.

Anaendelea kusema tu mwanangu, mwanangu, mwanangu. Kwa hivyo tunataka kuangalia hilo kila wakati. Jambo lingine la kuzingatia tunapoangalia hadithi au kitendo ni wakati na kasi.

Hapa ndipo wasomi wa fasihi hutofautisha kati ya wakati uliosimuliwa, ambao ni wakati halisi, na wakati wa usimulizi, ambao ni wakati unaochukua kusimulia hadithi. Sasa, ikiwa ungeniweka wazi kwa hatari ya maisha yangu na kuniambia tofauti kati ya wakati uliosimuliwa na wakati wa usimulizi, mimi huchanganya lebo hizo mbili kila wakati, lakini dhana hiyo ni muhimu sana. Kwa hivyo ndio, inachukua muda gani kwa hadithi kuigiza? Unajua, kinachovutia katika Mwanzo 38, mistari 11 ya kwanza inafanyika kwa karibu miaka 20.

Na kisha masimulizi mengine yote yanatokea tu baada ya miezi michache, na unafika kwenye tukio la mwisho, na yote hutokea labda ndani ya saa moja hivi. Kwa hivyo hiyo ndiyo aina ya kitu unachokiangalia. Na hapo, muda unaochukua kusimulia hadithi, basi, unajua, unaweza kuwa na mapengo au ucheleweshaji, na unaangalia tu tofauti.

Wakati mwingine hilo linavutia sana kati yao. Unaweza kuwa na nafasi ndogo iliyotengwa kwa miaka 20, lakini kisha unapata nafasi kubwa iliyotengwa kwa muda mfupi zaidi. Kwa nini hilo ni muhimu? Naam, inakuambia mwandishi anaweka msisitizo wapi.

Na kwa njia, wakati mwingine hivyo ndivyo unavyoweza kujua ufafanuzi unaelekea kuishia wapi na mgogoro unaanzia wapi, kwa sababu una kipindi hiki kikubwa cha miaka ambacho kimefupishwa katika nafasi hii. Na mara tu hilo litakapokamilika, basi unaingia kwenye tukio moja na unasema, sawa, sasa, sasa tuko kwenye moyo wa hadithi. Kwa hivyo hilo linaweza kuwa maelezo muhimu sana pia.

Mtazamo ni jambo lingine ambalo tunataka kuliangalia. Na sitasema mengi kuhusu hilo. Unaweza, unaweza kusoma zaidi kuhusu hilo, lakini unajua, masimulizi mengi yanachukua mtazamo wa mtu wa tatu.

Lakini wakati mwingine unamfikia Nehemia. Nehemia anasimulia kwa nafsi ya kwanza. Pia kuna maneno mengine, kama vile tazama, unayoyajua; yanapokuwa katika usemi wa mhusika, yanakusaidia kuona mambo kupitia macho ya mhusika.

Kwa hivyo tunaangalia hilo kila wakati. Ndiyo, tunaangalia mitazamo. Lakini nadhani muhimu zaidi, unajua, masuala ambayo tumezungumzia, labda mengine yangekuwa kejeli.

Kejeli ni pale ambapo kuna aina fulani ya tofauti kati ya kinachosemwa na kinachotokea. Unajua, wasomi watatofautisha na kutofautisha kati ya kejeli ya maneno na kejeli ya kuigiza. Kejeli ya maneno inarejelea kauli ambapo mhusika anasema jambo moja lakini anakusudia kinyume.

Kwa hivyo, unajua, Mikaeli, kwa mfano, katika hotuba yake kwa Daudi, baada ya kurudi kutoka kwenye gwaride, wakati Sanduku la Agano lilipoletwa Yerusalemu, na maneno yake katika 2 Samweli 620, mstari huo unasema, na Daudi akarudi kuibariki nyumba yake. Lakini Mikaeli, binti Sauli, akatoka nje kumlaki Daudi na kusema, jinsi mfalme wa Israeli alivyojitukuza leo, akijifunua mbele ya watumishi wake, watumishi wa kike, kama mmoja wa watu wachafu anavyojifunua bila aibu. Kwa hivyo unafikiri anasema, "Loo, wow, umejitukuza kweli leo? Hapana, anafanya kejeli, sivyo? Anatumia kejeli.

Anasema, "Ndiyo, umejiheshimu leo, kama vile mtu mchafu angefanya kwa kujivua nguo. Anamaanisha kwamba Daudi hakujiheshimu. Hata hivyo, kejeli kubwa hutokea wakati mhusika anasema jambo moja, lakini haoni kile ambacho msikilizaji anajua kweli.

Kwa hivyo katika Waamuzi 4, mstari wa 20, Yaeli, na itabidi ufuatilie hadithi hii, labda ili kupata nia kamili, lakini jenerali adui anakimbilia hema lake, na ili ujue kitakachotokea, yuko karibu kumuua kwa vifaa kadhaa vya nyumbani, kwa kigingi cha hema na nyundo. Na ndio, najua, hii si hadithi tunayowafundisha watoto katika shule ya Jumapili, sivyo? Lakini anaikomboa Israeli, na hoja ni kwamba, hatumii silaha za vita, anatumia vifaa vya nyumbani. Ni kama atamuua jenerali adui kwa pini ya kuviringisha na kisafisha utupu, au kitu kama hicho.

Lakini kabla ya kufanya hivi, anakimbilia hema lake, na anasema, "Simama mlangoni pa hema. Ikiwa mtu atakuja na kukuuliza, "Je, kuna mtu yeyote ndani?" Sema "Hapana." Na hajui, ndio, jibu hilo litakuwa la kweli zaidi kuliko anavyofikiria, kwa sababu hakutakuwa na mtu yeyote wakati atakapomaliza naye, atakufa.

Kwa hivyo hayo ndiyo aina ya mambo tunayoyaangalia. Kuna vipengele vingine vichache vya fasihi, lakini vina maelezo zaidi kidogo, kiufundi zaidi kidogo. Kwa hivyo nitaishia hapo, na kukuhimiza tu, unapoanza kusoma masimulizi ya Agano la Kale, anza na kitendo, anza na hadithi.

Inajitokezaje? Na kisha je, una mambo fulani katika hadithi hiyo, kama vile kurudiarudia maneno? Je, una kauli za kejeli? Je, una aina hizi za matukio, ambapo yanafuata mpangilio fulani? Mambo hayo yote yatakusaidia kuelewa

kinachoendelea. Kwa hivyo, A inawakilisha kitendo. Hapo ni mahali pazuri pa kuanzia, na tutaendelea katika somo letu la jinsi ya kuhubiri masimulizi ya Agano la Kale.

Wakati ujao, tutaanza kuwaangalia wahusika na pia kuzungumza -- wanachosema.

Huyu ni Dkt. Stephen D. Mathewson katika mfululizo wake kuhusu kuhubiri masimulizi ya Agano la Kale. Huu ni kipindi nambari tatu, muhtasari wa mchakato wa ufafanuzi, MATENDO, kuchambua Matendo au Mtindo.